

De Elektrische halsband anders bekeken

Inleiding

De laatste tijd wordt er door verschillende auteurs het gebruik van de elektrische halsband/teletact besproken. Op zich zelf is het goed alle trainingsmethoden te bespreken en daarbij gebruikservaringen te delen met collega voorjagers/trainers. Er wordt heel gevarieerd over dit onderwerp gedacht, de meeste artikelen welke ik ben tegengekomen klassificeren de elektrische halsband als een “bruikbaar” hulpmiddel bij het trainen van werkhonden. Dit artikel gaat over de keerzijde van het gebruik van de elektrische halsband.

Effect van het toepassen van een elektrische halsband

Er zijn enkele publikaties over het gebruik van de elektrische halsband en de effecten op een hond:

- a. Journal of Veterinary Behavior (2007) 2, 1-4; Karen L. Overall, 2007
- b. “Training dogs with help of the shock collar: short and long term behavioural effects” (Matthijs B.H. Schilder, Joanne A.M. van der Borg, 2004)

Wetenschappelijk onderzoek genoemd onder a en b heeft aangetoond dat:

- *Trainen met de elektrische halsband veroorzaakt meer stress dan trainen zonder*
- *Het toedienen van een elektrische schok met behulp van een elektrische halsband is pijnlijk voor de hond*
- *De hond gaat, als gevolg van het trainen met de elektrische halsband, de aanwezigheid van de eigenaar en zijn of haar commando's associëren met het krijgen van elektrische “correcties”*
- *Het gebruik van de elektrische halsband heeft geen gedragsmodificatie tot gevolg*

Aan deze conclusies ligt bovenstaand wetenschappelijk onderzoek ten grondslag. Er is de afgelopen tien jaar enorm veel onderzoek gedaan naar hoe stress en pijn bij honden vastgesteld kan worden. Het onderzoek, genoemd onder b, heeft aangetoond dat honden getraind met een elektrische halsband beduidend meer signalen geven welke duiden op stress en pijn. Wanneer een hond langere tijd met een elektrische halsband getraind is zal de hond, bovendien, de aanwezigheid van zijn trainer/eigenaar gaan associëren met het krijgen van elektrische schokken.

Alle publikaties welke de elektrische halsband als bruikbaar trainingsmiddel betitelen hebben geen wetenschappelijke basis, maar vinden de oorsprong bij de leveranciers of trainers/voorjagers met beperkte of achterhaalde ethologische (gedragsleer van de hond) inzichten.

Waarom een elektrische halsband?

Een elektrische halsband wordt veelal toegepast om:

- probleemgedrag 'op te lossen'
- Als regulier Trainingsmiddel

Probleemgedrag

Enkele voorbeelden van probleemgedrag welke bij een (jacht)hond kunnen ontstaan zijn:

- Inspringen
- Achtervolgen
- Ongehoorzaamheid

In hoeverre probleemgedrag een probleem is hangt af van de voorjager. Ik ken genoeg jagers die het geen probleem vinden wanneer hun hond inspringt. Het wordt anders wanneer je aan proeven en wedstrijden mee wilt doen. Het zelfde wanneer de hond achtervolgd, in Nederland hebben we dat liever niet terwijl in Duitsland honden geselecteerd worden op deze eigenschap. In dit laatste geval kun je veel ellende voorkomen door uw pup uit een lijn te kiezen waarbinnen op de voor u juiste eigenschappen wordt geselecteerd.

Ontegengesteld ontstaan veel van deze problemen door verkeerde trainingsopbouw.

Grondoorzaken van een gebrekkige trainingsopbouw zijn over het algemeen onder te verdelen in:

- Gebrek aan ervaring
- Beperkte ethologische kennis
- Prestatie drang
- Honden eigenaar / Voorjager niet in staat tot zelf reflectie

Gebrek aan ervaring

Elke voorjager is ooit een keer begonnen en bij je eerste hond ben je erg afhankelijk van je directe omgeving. De informatie die je krijgt daar ga je te goeder trouw mee aan de slag, tot je op een dag ergens in je training vastloopt en je geen vooruitgang meer boekt. Als er dan ook nog sprake is van enige prestatiedrang binnen de trainingsgroep dan is de eerste frustratie geboren. In deze situatie zal gezocht worden naar een 'oplossing' en in een aantal gevallen zal de elektrische halsband worden gekozen om dit 'probleem' op te lossen.

Beperkte kennis

Zoals eerder vermeld is iedereen ooit moeten beginnen. Je zult je dus in het begin verlaten op de hondenschool en trainers in de buurt. Er zijn veel goede trainers en hondenscholen welke zich voortdurend op de hoogte houden van ontwikkelingen binnen de moderne kynologische gedragsleer.

Er zijn ook hondenscholen en instructeurs die trainen op basis van verouderde of beperkte inzichten waarbij frequent gecorrigeerd wordt. Met corrigeren bedoel ik elke vorm van fysieke (non verbale) en verbale handelingen met als doel bepaald (ongewenst) gedrag te laten stoppen. Deze categorie ziet over het algemeen de elektrische halsband als bruikbaar trainingsmiddel. Een onervaren voorjager is dan over het algemeen snel te overtuigen en zal de elektrische halsband toe gaan passen.

Prestatie drang

Veel voorjagers kijken erg veel naar goed presterende collega's met nog jonge honden. Je ziet steeds meer honden die op zeer jonge leeftijd, rond de 2 jaar, hoog scoren op proeven en veldwedstrijden. Ik zeg niet dat dit onmogelijk is en het gebeurt soms dat een talentvolle hond in handen van een ervaren voorjager op jonge leeftijd op zeer hoog nivo presteert. Als de hond dan ook nog groots presteert als hij 5 of 6 jaar is, dan heb ik daar alle respect voor! De fout is dat veel aankomende voorjagers zich hieraan spiegelen. We moeten ons realiseren dat een hond een levend wezen is van vlees en bloed. Wezens van vlees en bloed hebben hun beperkingen, hier wordt vaak geen rekening mee gehouden. Ik zie voorjagers die de tijd nemen bij het trainen van hun hond veel consistentere presteren en ook veel meer genieten van hun hond en zijn prestaties. Deze voorjagers hebben geen elektrische halsband nodig bij het trainen van hun hond.

Zelfreflectie

Hier kunnen we kort over zijn. Niets is perfect, u als voorjager/trainer ook niet. Oorzaken voor problemen bij het trainen van uw hond ligt in 99 van de honderd gevallen altijd bij de voorjager / trainer. Als je als voorjager in staat bent in te zien dat je het maximale uit uzelf en uw hond hebt gehaald, dan ben je op weg een goede voorjager te worden. Dit is een voorwaarde om jezelf te kunnen verbeteren als trainer en voorjager. Als dit niet ingezien wordt is de keuze voor het toepassen van een elektrische halsband snel gemaakt.

Als Regulier Trainingsmiddel

Vanuit Amerika zijn trainingstechnieken overgewaaid waarbij de elektrische halsband al in de opbouw van de training gebruikt wordt. Verschillende Jacht bladen hebben gepubliceerd over deze wijze van trainen. Bij deze toepassing wordt de elektrische halsband al op de jonge hand toegepast om gewenst gedrag aan te leren en ongewenst gedrag achter wege te laten.

Indien het welzijn van de hond voorop wordt gesteld moet op basis van de onderzoeken, eerder, genoemd onder a en b de elektrische halsband als regulier trainingsmiddel worden afgewezen.

Werkt de Elektrische halsband?

In artikel a wordt uiteengezet waarom de elektrische halsband geen gedrags modificatie bewerkstelligd. De belangrijkste conclusie van dit onderzoek is dat het voor de eigenaar ongewenste gedrag wordt gemaskeerd door gedrag gebaseerd op onderdrukking en angst. Het oorspronkelijke gedrag is nog steeds aanwezig maar wordt door de onwetende voorjager niet meer herkend of als hinderlijk ervaren.

Er is veelvuldig gepubliceerd over honden die niet stoppen met het ongewenste gedrag bij het voortdurend toedienen van elektrische schokken. Als voorbeeld wordt een bewakingshond genoemd die de verdachte niet los laat bij het toedienen van elektrische schokken. Zelf heb ik meerdere malen honden zien doorlopen achter een haas onder het voortdurend toedienen van elektrische schokken.

Wel of geen pijn?

Er wordt beweerd dat een schok van een elektrische halsband geen pijn zou doen. Om te beginnen verwijs ik naar eerder genoemde onderzoeken. Waarin is vastgesteld dat honden met een elektrische halsband getraind, pijn signalen vertonen.

Nog even een praktisch voorbeeld betreffende elektrische schokken en het welzijn van een levend wezen. Iedereen die wel eens via statische elektriciteit een schok heeft gekregen kan precies vertellen hoe het is wanneer elektrische energie onder hoge spanning via uw lichaam ontladen wordt. Het krijgen van een elektrische schok op een onverwacht moment tast uw welzijn aan. Een ander probleem is dat de intensiteit van de schok afhankelijk is van omgevingsvocht. De voorjager denkt dus dat het apparaat op een lage stand staat, terwijl de hond door zijn vochtige vacht een stevige schok krijgt.

Om het gebruik van een elektrische halsband enigzins te rechtvaardigen word de training met dit apparaat vaak vooraf gegaan met het toedienen van een schok aan jezelf. De conclusie is dan dat het allemaal best mee valt en geen pijn doet. Echter, wanneer je jezelf een schok toedient weet je wanneer en je kunt je dan als het ware 'schrapp' zetten, voor de hond is dit anders. Verder is het niet terecht iets te klassificeren als 'geen pijn' zonder dat je hebt nagedacht over wat pijn is en hoe pijn is gedefinieerd.

Hier een aantal objectieve, wetenschappelijk definities van pijn:

Volgens de International association for the Study of Pain (IASP) is pijn gedefinieerd als:

'The unpleasant sensory and/or emotional experience associated with actual or potential tissue damage'

'De onprettige waarneming en/of emotionele ervaring gekoppeld aan feitelijke of potentiële weefsel beschadiging'

Dit is een definitie voor humane patienten, maar de moderne inzichten tonen aan dat dieren erg op mensen lijken in dit opzicht.

Tot slot een quote uit een boek van Ludo Hellebreker (hoogleraar RU Utrecht, dierenarts anaesthesioloog) 'Animal Pain (A Practice-orientated Approach to an Effective Pain Control in Animals)', ISBN 9058050300/9789058050304

*"Research in laboratory animals as well experience in human neonates has unequivocally shown that the young individual's pain perception is stronger rather than less than that in adults, and that A SHORT DURATION WITH HIGH PAIN INTENSITY will result in an unpleasant experience that **long** outlasts the initial period of stimulation"*

In het kort: geeft dit aan dat jonge dieren gevoeliger zijn voor pijn prikkels dan hun oudere soortgenoten. Dit betekent dat het toedienen van een zelfde pijn prikkel bij jong dier een heftige reactie kan veroorzaken en bij een ouder dier kan deze zelfde prikkel nauwelijks worden waargenomen.

Daarnaast vertelt dit dat het toedienen van een korte pijn prikkel pijn veroorzaakt welke langer duurt dan de duur van deze prikkel. In gewoon Nederlands betekent dit dat de pijn niet over is nadat de knop van de elektrische halsband is losgelaten. Dit was ook te zien in onderzoek waarbij de hond pijn en stress signalen bleef vertonen geruime tijd nadat de schok was toegedient. Een hond zal dit fenomeen ervaren als een aanhoudende correctie, iets wat erg 'onhonds' is. Deze wijze van corrigeren heeft zoals eerder genoemd geen gedragsmodificatie tot gevolg maar maskeert het gecorrigeerde gedrag gebaseerd op pijn en stress wat angst en onderdrukking als gevolg heeft. Honden corrigeren binnen het roedel eenmalig, bliksemsnel en nagenoeg altijd zonder fysiek contact.

Slipketting en jachtlijn

Er wordt vaak gesteld dat de elektrische halsband hondvriendelijker is dan met een jachtlijn, slipketting of erger aan de nek van hond te rukken. Voor mij vallen deze middelen allemaal in dezelfde categorie en zouden ze niet nodig zijn mits de juiste trainings opbouw wordt toegepast. Respect voor wat een hond is, begrip voor de beperkingen van u en uw hond en geduld voor het bereiken van een reeel doel zijn de kernwoorden tot succes.

Conclusie

Het behoort tot de primaire verantwoording van elke hondenbezitter om te kijken naar en rekening te houden met de leerprocessen van hun hond. Het gebruik van de elektrische halsband is wat mij betreft nooit te rechtvaardigen en volkomen overbodig.

Tot slot wil ik nog graag vermelden dat het niet mijn bedoeling is om voorstanders of toepassers van de elektrische halsband te degraderen noch te stellen dat het slechte trainers of voorjagers zouden zijn. Ik hoop slechts dat het voor enkelen aanzet tot nadenken!

Ton Buijs